

PROTOKÓŁ nr 4
z posiedzenia
Komisji Senackiej ds. Rozwoju Przestrzennego
z dnia 19 kwietnia 2017 r.

1. Przyjęcie porządku obrad
2. Przyjęcie protokołu z obrad dnia 15 marca 2017 r.
3. Bieżące problemy zagospodarowania Kampusu Służewiec
4. Informacja o realizacji Programu Wieloletniego
5. Czytelność i przestrzeń bibliotek na UW
6. Sprawy różne i wolne wnioski.

Ad 1. Przyjęcie porządku obrad.

Porządek obrad został przyjęty jednogłośnie.

Ad 2. Przyjęcie protokołu z obrad dnia 15 marca 2016.

Protokół z obrad dnia 15 marca 2017 r. został przyjęty jednogłośnie.

Ad 3. Bieżące problemy zagospodarowania Kampusu Służewiec.

Przewodniczący Komisji prof. Tomasz Żylicz przypomniał zebranych, że na posiedzeniu w dniu 18.01.2017 r. Komisja podjęła uchwałę rekomendującą władzom UW wyrażenie zgody na zamianę nieruchomości gruntowych z prywatnym właścicielem oraz poinformował, że do zamiany dotychczas nie doszło prosząc Kanclerza o dalsze informacje.

Kanclerz UW Jerzy Pieszczyrkow, poinformował, że powierzchnia gruntów przy ul. Modzelewskiego dzierżawionych przez Uniwersytet od m. st. Warszawy sukcesywnie maleje. Umowy dzierżawy podpisywane są przez władze m.st. Warszawy na okresy maksymalnie 3 lat. Tak krótkie okresy nie gwarantują perspektywicznego myślenia o inwestycjach UW. Planowana przez Wydział Zarządzania budowa Centrum Biznesu początkowo na terenach dzierżawionych, obecnie musi ograniczać się wyłącznie do terenu będącego własnością UW. Działki odzyskane przez spadkobierców byłych właścicieli nieruchomości a następnie zbyte na rzecz dewelopera - firmę Kalter Sp. z o. o., w zapisach MPZP mają zagwarantowany dostęp do drogi publicznej poprzez rondo, które wybudował Uniwersytet Warszawski na gruncie dzierżawionym od m. st. Warszawy. Wjazd oraz rondo stanowi jednocześnie drogę pożarową obsługującą budynki Wydziału Zarządzania. Utrzymanie w gestii UW tych elementów naniesień, zdaniem Kanclerza jest sprawą priorytetową, która wpływa na bezpieczeństwo tysięcy studentów oraz setek pracowników UW. Współużytkowanie wjazdu i ronda z innymi użytkownikami niewątpliwie pogorszy bezpieczeństwo i utrudni utrzymanie porządku organizacji ruchu w momencie wystąpienia zagrożenia.

Za pozytywne Kanclerz uznał włączenie się władz Dzielnicy Mokotów w próbę rozwiązania problemu. W-ce Burmistrz Dzielnicy Mokotów Krzysztof Rinas zorganizował kilka spotkań zarówno z Uniwersytetem Warszawskim jak i firmą Kalter Sp z o. o. Na ostatnim spotkaniu w dn. 30.03.2017 r., W-ce Burmistrz zaproponował UW oraz firmie Kalter podpisanie na okres 1 roku umowy współdzierżawy do przedmiotowego ronda z udziałami po 50%.

Zdaniem Kanclerza takie rozwiązanie nie załatwia interesu żadnej ze stron. Działka, na której znajduje się rondo, nie posiada w tej chwili statusu drogi publicznej. Status drogi publicznej umożliwiłaby skomunikowanie nieruchomości należącej do firmy Kalter z ul. Modzelewskiego.

Uniwersytetowi również nie odpowiada przyjęcie zaproponowanego kształtu umowy, ze względów bezpieczeństwa

Dodatkowo teren z posadowionym rondem stanowi zainteresowanie jednostki, która w m. st. Warszawa zajmuje się zielenią, ponieważ planowane jest urządzenie parku miejskiego w całym pasie usytuowanym na południe od Kampusu Służewiec w okolicach zbiornika retencyjnego. To oznacza pojawienie się kolejnego ruchu na rondzie i utrudnienia w zapewnieniu bezpieczeństwa.

Ponadto współdzierzawa części gruntu z rondem wydaje się niekorzystna również z tego powodu, że losy pozostałych dzierżawionych przez Uniwersytet działek są niepewne.

Pomimo niewątpliwie pozytywnego faktu zaangażowania Władz Dzielnicy w próbę rozwiązania problemu, Uniwersytet Warszawski w dn. 13.04.2017 r. skierował do W-ce Burmistrza Dzielnicy Mokotów Krzysztofa Rinasa pismo z wyszczególnieniem wspomnianych wcześniej komplikacji jakie mogą wiązać się z podpisaniem umowy współdzierzawy w zaproponowanym kształcie. W piśmie również została zawarta informacja, że sprawa ta będzie referowana na obecnym posiedzeniu Komisji.

Komisja po wysłuchaniu informacji o bieżących problemach zagospodarowania Kampusu Służewiec poparła stanowisko Uniwersytetu Warszawskiego wyrażone w piśmie nr KAUW-223-144/2017 z dn. 13.04.2017 r., skierowanym do W-ce Burmistrza Mokotowa Krzysztofa Rinasa.

Ad 4. Informacja o realizacji Programu Wieloletniego.

Przewodniczący Komisji prof. Tomasz Żylicz, nawiązując do omawianej na ostatnim posiedzeniu Komisji inicjatywy zmian w zagospodarowaniu terenu Kampusu Ochota, polegających na ulokowaniu budynku Wydziału Psychologii w miejscu gdzie obecnie znajduje się Centrum Sportu i Rekreacji poinformował, że podczas badania możliwości wprowadzenia takich zmian okazało się, że przy budowie budynku sportowego Uniwersytet korzystał z pomocy publicznej. Ponieważ nie upłynął jeszcze dostatecznie długi okres karencji, to ewentualne wyburzenie budynku wiązałoby się ze zwrotem uzyskanych dotacji. Z tego powodu wskazane jest utrzymanie obecnej lokalizacji funkcji sportowej na działce przy ul. Banacha oraz realizacja budynku Wydziału Psychologii w części centralnej Kampusu.

Prof. Anna Giza-Poleszczuk poinformowała, że działania zaplanowane na ten rok to przygotowanie inwestycji dla Oficyny Wydawniczej na Kampusie Służewiec gdzie został już wykonany projekt z wnioskiem o pozwolenie na budowę. Projekt będzie wymagał jeszcze pewnych zmian z uwagi na to, że nie będzie tam Zakładu Graficznego jak było planowane na początku, tylko Wydawnictwa UW. Wszystko wskazuje na to, że Oficyna Wydawnicza będzie realizowana zgodnie z programem.

W zakresie inwestycji II etapu Dobrej 55, niedawno po długich i trudnych negocjacjach została podpisana umowa z pracownią Kuryłowicz & Associates na opracowanie projektu II etapu Dobrej 55.

W zakresie Budynku Wydziału Psychologii z uwagi na przedstawione przez Przewodniczącego okoliczności, zaistniała konieczność zachowania pierwotnego założenia tj. ulokowania budynku Wydziału Psychologii w części centralnej działki, co nie zmienia faktu, że prace będą zmierzać w tym kierunku, aby modernizacja budynku Centrum Sportu i

Rekreacji spełniała te warunki, o których na ostatnim posiedzeniu była mowa tj. stworzenie pierzei od strony ul. Banacha. Uniwersytet podpisał z SARP-em umowę na konkurs architektoniczny budynku Wydziału Psychologii. Obecnie trwają prace nad opracowaniem regulaminu tego konkursu, który zostanie następnie przedłożony Komisji.

W zakresie inwestycji przy ul. Furmańskiej, prowadzone są obecnie rozmowy z Polską Akademią Nauk - współdzierżawcą terenu, na którym ma powstać budynek naukowo dydaktyczny.

Wszystko wskazuje na to, że ta inwestycja będzie musiała być odsunięta w czasie ponieważ Polska Akademia Nauk, która w coraz większym stopniu liczy na to, że zostanie Uniwersytetem Badawczym i otrzyma wysokie dotacje, usztywniła swoje stanowisko w zakresie warunków współpracy z Uniwersytetem Warszawskim, które nie są dla nas korzystne.

Obecnie rozważane jest także przyśpieszenie modernizacji Obserwatorium Astronomicznego w Ogrodzie Botanicznym wraz z tzw. przyległościami.

Pani Prorektor wyraziła nadzieję, że na następnym spotkaniu Komisji, zostanie przedstawiony projekt rewizji Programu Wieloletniego, co jest podyktowane wieloma uwarunkowaniami, które zaistniały w ostatnim czasie.

Komisja przyjęła do akceptującej wiadomości przedstawione informacje z jednym głosem pośrednio związanym z Programem Wieloletnim, a mianowicie Prof. Mieszko Tałasiewicz był zdania aby przy realizacji Programu Wieloletniego pamiętać też o istniejących przestrzeniach, które wymagają pewnych korekt i zmian jakościowych. Poinformował także, że w oparciu o materiały opracowane przez Komisję w poprzedniej kadencji dotyczące badań potrzeb lokalowych różnych jednostek UW, dokonał analiz, które jego zdaniem są warte omówienia na którymś z przyszłych posiedzeń Komisji.

Przewodniczący Komisji Prof. Tomasz Żylicz zgodził się aby zaproponowany przez prof. Tałasiewicza temat omówić na najbliższym posiedzeniu Komisji.

Ad 5. Czytelnictwo i przestrzenie bibliotek na UW.

Prof. Tomasz Żylicz poinformował, że z inicjatywy prof. Łukasza Niesiołowskiego-Spano temat czytelnictwa i przestrzeni bibliotek na UW poddany został pod obrady Komisji, który to temat z uwagi na zmieniające się zwyczaje czytelnicze może być istotny z punktu widzenia rozwoju przestrzennego bibliotek jak i zarządzania tą przestrzenią.

Prof. Niesiołowski-Spano, dziękując za możliwość przedstawienia tego tematu, poinformował, że Komisja ds. Studiów i Jakości Kształcenia przygotowała dokument na temat infrastruktury bibliotecznej p.n. „Informacja o stanie zabezpieczenia bibliotecznego zaplecza dydaktycznego dla kierunków humanistycznych”.

Z informacji tych wynika, że ogółem na UW są 43 biblioteki wydziałowe (BW). Łączny zasób biblioteczny tych 43 jednostek to 2.732.560 egz. (stan na dzień 31.12.2015). W porównaniu do zasobu Biblioteki Uniwersyteckiej na Dobrej 56/66 (BUW), która posiada: 3.167.358 egz., oznacza to, że BUW ma zasób większy tylko o ok. 450.tys. egz.

Biblioteki wydziałowe zatrudniają 208 osób (na 204,4 etatu). Wydatki za zakupy biblioteczne w 2015 r. to kwota : 2.281.249 PLN.

Prof. Niesiołowski-Spano przedstawił Komisji również zestawienie porównawcze z różnymi danymi dotyczącymi BUW-u i bibliotek wydziałowych.

Z przedstawionego zestawienia wynikało, że księgozbiór zgromadzony w 43 rozproszonych bibliotekach wydziałowych jest niewiele mniejszy niż księgozbiór BUW-u. Niewiele niższy też jest stan zatrudnienia w bibliotekach wydziałowych. Za pewnego rodzaju paradoks prof. Niesiołowski-Spano uznał nieco wyższy budżet na zakupy w bibliotekach wydziałowych.

Duże różnice natomiast występują w danych dotyczących czytelnictwa a mianowicie: w bibliotekach wydziałowych jest trzy razy mniej zarejestrowanych czytelników, również w tych bibliotekach prawie siedmiokrotnie mniejsza jest liczba udostępnianych zbiorów.

Dane dotyczące prezentacji w czytelni to znaczy przyniesienia książki z magazynu i jej udostępnienia pokazują odwrotną sytuację, to jest: w bibliotekach wydziałowych jest ponad trzykrotnie większa ilość takich prezentacji niż w BUW-ie. Wypożyczonych (na zewnątrz) książek jest natomiast ponad półtora razy więcej w BUW-ie. Z powyższych danych wynika, że przy podobnej wielkości księgozbiorów występują znaczne różnice w czytelnictwie. Zdaniem prof. Niesiołowskiego-Spano, wynika to z faktu, że zbiory bibliotek wydziałowych są trudnodostępne dla czytelników m.in. z tego powodu, że księgozbiór w większości przechowywany jest w niedostępnych dla czytelników magazynach. Wśród tych 43 jednostek bibliotecznych zdarzają się takie, które mają cały księgozbiór w wolnym dostępie ale przeważają takie, które posiadają tylko około 1-2% książek w czytelniach dostępnych dla użytkowników. Duża liczebność bibliotek wydziałowych na UW, która może generować pewne koszty nie jest anomalią, ponieważ z danych innych uniwersytetów takich jak np.: Oxford, Cambridge, Sapienza w Rzymie – wynika, że posiadają one po 100 bibliotek każdy. Mniejszą liczbę bibliotek ma np. Uniwersytet Stanforda z 20 takimi jednostkami. Zatem tezy, że dobry uniwersytet powinien mieć jedną dużą bibliotekę nie są zasadne. System rozproszonych bibliotek ma swoje zalety i jak pokazują przykłady jest potrzebny uniwersytetom.

Jeśli chodzi o dane dotyczące powierzchni bibliotek, to w materiale przygotowanym przez KRP poprzedniej kadencji oprócz informacji o przypadającej ilości m² powierzchni bibliotecznej na studenta nie można znaleźć informacji o faktycznej powierzchni bibliotek. Z materiału wynika, że średnio na studenta przypada około 0,27 m² powierzchni, w przedziale od 0,12 m² do 0,96 m², gdzie najniższa wartość dotyczy Wydziału Prawa i Administracji z dużą ilością studentów a najwyższa jest na Wydziale Filozofii i Socjologii z dużo mniejszą ilością studentów. W materiale brakuje natomiast powierzchni przypadającej na pracowników naukowych i doktorantów co również ma istotne znaczenie dla oceny czytelnictwa i bibliotek. W ocenie prof. Niesiołowskiego-Spano z powyższych danych nie można wyciągnąć rzetelnych wniosków co do faktycznej dostępności poszczególnych bibliotek. Istotnym parametrem jest wielość i specyfika księgozbioru. Największy księgozbiór biblioteczny wśród tych 43 jednostek jest na Wydziale Geografii i Studiów Regionalnych z ponad 300.000 woluminów. Na drugim miejscu jest biblioteka Instytutu Historycznego z ponad 220.000 woluminów, na trzecim miejscu Wydział Orientalistyczny 211.000 woluminów. Zarówno w przypadku Wydziału Filozofii i Socjologii jak i Wydziału Orientalistycznego zgromadzone księgozbiory stanowią wspólną własność Uniwersytetu Warszawskiego i Polskiej Akademii Nauk. Prof. Niesiołowskiemu-Spano nie udało się dotrzeć do danych na temat wielkości przestrzeni magazynowej w poszczególnych jednostkach, co wymaga odrębnego zbadania. Zebranie tych danych pozwoliłoby wskazać miejsca gdzie występują deficyty bądź rezerwy powierzchni magazynowych. Podobnie jak w przypadku magazynów brakuje informacji na temat wielkości przestrzeni czytelni dydaktycznych i naukowych.

Prof. Niesiołowski dostrzega również pewne problemy strukturalne, którymi Komisja tylko po części może się zająć a mianowicie: brak jednorodnego systemu katalogowego księgozbiorów wydziałowych. Z analiz wynika, że BUW prowadzi katalog oparty na systemie

VTLS/VIRTUA, który jest tożsamy z ogólnopolskim systemem NUKAT. Biblioteki wydziałowe prowadzą częściowo w systemach kompatybilnych i częściowo niekompatybilnych, z których znaczna część nie jest dostępna w trybie online. Kolejny problem to brak ujednoliconego i zsynchronizowanego systemu zakupów tzn. wielokrotnie zdarzają się sytuacje dublowania drogiego zakupu, ponieważ jednostki nie wiedzą co nawzajem robią. Trzeci problem to jest brak zintegrowanego systemu współdzielenia zasobów analogowych i elektronicznych. Zdaniem prof. Niesiołowskiego-Spano problemem również są niższe wynagrodzenia pracowników w wydziałowych bibliotekach, co wywnioskował na przykładzie macierzystego Wydziału Historycznego, gdzie średnia wynagrodzenia pracowników bibliotek jest na dolnym poziomie widełek pracowników BUW-u. Do problemów strukturalnych również zaliczył niski procent księgozbiorów wydziałowych dostępnych w tzw. wolnym dostępie.

W dyskusji głos zabrali: prof. Tomasz Żylicz, prof. Mieszko Tałasiewicz, prof. Łukasz Niesiołowski-Spano, prof. Anna Giza-Poleszczuk, prof. Stanisław Sulowski, prof. Małgorzata Grzegorzewska, mgr Maria Cywińska, stud. Piotr Włodarczyk, prof. Wojciech Dziemianowicz.

Dyskusja dotyczyła funkcjonowania różnych systemów katalogowych w poszczególnych jednostkach. Na Wydziale Filozofii i Socjologii zdaniem Prof. Tałasiewicza przyczyną takiego stanu rzeczy są uwarunkowania wynikające z faktu posiadania wspólnego księgozbioru z Polską Akademią Nauk, która zapewniła do obsługi katalogu system HORIZON (nie kompatybilny z systemem stosowanym w BUW).

Z relacji prof. Niesiołowskiego-Spano wynika, że na UW jest stosowanych 8 różnych systemów katalogowych, które nie dają się zintegrować z systemem BUW-u. W dyskusji wskazywano również na problem istnienia dużej części księgozbioru poza katalogiem elektronicznym. Taki stan rzeczy uznano za niepożądany.

Członkowie odnosząc się do przedstawionych danych dotyczących budżetów na zakupy byli zgodni, że biblioteki wydziałowe sprawniej i szybciej mogą realizować zgłaszane przez naukowców potrzeby zakupowe specjalnych zbiorów, dlatego decyzje w tym zakresie powinny pozostawać w ich kompetencjach. Za odrębne zagadnienie uznano procedury zakupowe, które powinny być przejrzyste i jawne oraz dawać możliwość szybkiego sprawdzenia, czy dokonywany zakup nie jest przypadkiem dublowany przez inną jednostkę. Wskazywano również na to, że niektóre zakupy np. dostęp do baz danych mogą okazać się korzystniejsze finansowo z poziomu centralnego.

Dane na temat większej liczby prezentacji zbiorów w czytelniach wydziałowych potwierdzają obserwowane przez niektórych członków Komisji zjawisko, że czytelnie te pełnią rolę pracowni dla pracowników naukowych i doktorantów.

Dyskutowano na temat możliwości przeniesienia części księgozbiorów m.in. z Wydziału Nauk Politycznych i Studiów Międzynarodowych (WNPiSM) do BUW-u oraz o pojawiających się sprzecznych informacjach w tym zakresie. Zgodnie z przekazaną informacją przez prof. Annę Gizę-Poleszczuk, w BUW-wie zostanie wyodrębniona dodatkowa przestrzeń, która jej zdaniem jest w stanie przejąć księgozbiór WNPiSM.

W dyskusji uznano istotny wpływ wzorców czytelnictwa i pracy na kwestie organizacji i rozwoju przestrzennego bibliotek. Członkowie byli zdania, że w określonych dyscyplinach coraz bardziej popularne stają się elektroniczne wersje zbiorów, które zastępują potrzebę sięgania po oryginalną wersję papierową w na miejscu w bibliotece. Wskazywano na potrzebę przeprowadzenia badań, które pokażą jak przedstawiają się wzorce czytelnictwa w różnych dyscyplinach na UW, tak by Komisja mogła wypracować kierunki rozwoju przestrzennego dla bibliotek.

W aspekcie rozwoju przestrzennego bibliotek dyskutowano na temat koniecznych zmian w modelu funkcjonowania tych przestrzeni, które będą dostosowywane do obecnego wzoru czytelnictwa i pracy. Wskazywano na rosnące potrzeby wykorzystywania czytelni do pracy projektowej zarówno przez studentów, doktorantów jak i pracowników naukowych. Stud. Piotr Włodarczyk wskazał na stosowany przez studentów model pracy projektowej w małych grupach w odpowiednio wyposażonej przestrzeni. Członkowie byli zgodni, że struktura przestrzenna uczelni ma istotny wpływ na ilość posiadanych bibliotek, dlatego przy tak dużym rozproszeniu jednostek UW w mieście nie jest możliwe skoncentrowanie księgozbioru w jednym miejscu. W dyskusji pojawił się przykład Uniwersytetu Notre Dame w stanie Indiana gdzie pomimo skoncentrowania jednostek w kampusie i posiadania dużej rozbudowanej biblioteki centralnej z systemem dostarczania zamówionych książek do różnych budynków, nie udało się utrzymać koncepcji posiadania jednej biblioteki, ponieważ tendencja do posiadania własnej biblioteki i sentyment do książek były silniejsze.

Dyskutowano na temat możliwości masowej digitalizacji zbiorów i archiwizowania woluminów. Zbiory, które są wypożyczane bardzo rzadko lub wcale, można byłoby zarchiwizować w jednym miejscu np. poza kampusem lub nawet poza miastem. Takie rozwiązania zdaniem dyskutantów pozwoliłyby np. wygospodarować przestrzeń w istniejących bibliotekach na czytelnie przeznaczone do pracy projektowej. Członkowie byli zgodni, że w dalszych pracach należy rozważyć i poddać pod dalsze dyskusje kierunek utworzenia archiwum zbiorów bibliotecznych w miejscu gdzie powierzchnia jest znacznie mniej cenna niż w kampusach.

Ustalono, że temat rozwoju przestrzennego bibliotek będzie przedmiotem dalszych analiz oraz badań m.in. powierzchni bibliotek w m², ilości m.b. półek itp.

Na prośbę Przewodniczącego Komisji prof. Tomasza Żylicza, prof. Łukasz Niesiołowski-Spano zobowiązał się opracować propozycję koncepcji badań wraz z określeniem zakresu oraz metodologii. Uzgodniono, że koncepcja badań będzie stanowić przedmiot obrad na jednym z przyszłych posiedzeń Komisji.

Ad 6. Sprawy różne i wolne wnioski.

Przewodniczący Komisji prof. Tomasz Żylicz, dziękując zebrany za udział w spotkaniu oraz dyskusję, zamknął posiedzenie.

Komisja Senacka ds.
Rozwoju Przestrzennego
Przewodniczący

prof. dr hab. Tomasz Żylicz

Protokołował:

arch. Andrzej Alinkiewicz